

4) общения и единения с другими людьми, 5) обособления от других и контроля над ними. Представления студентов о ЦСЖ и ее основаниях структурируются именно этими ведущими идеями.

Список библиографических ссылок

1. ЛэнглеА. Воплощенная экзистенция. Развитие, применение и концепты экзистенциального анализа. Харьков : Гуманит. центр, 2019. 462 с.

2. ДيابН. Ценность собственной жизни у студентов: постановка проблемы и пути ее решения. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2017. Вип. 1 (57). С. 78–91. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1184268>.

Одержано 14.03.2019

Показані результати емпіричного дослідження почуття цінності власного життя у студентів. Цінність власного життя трактується як складне системне утворення, пов'язане з життям людини в цілому. У ньому синтезовані парціальні цінності, які релевантні окремим сторонам людського життя. Синтезуючись в цінності власного життя, парціальні цінності об'єднуються у декілька смислових груп певної тематичної спрямованості.

Ключові слова: почуття цінності власного життя, опитувальник почуття цінності власного життя у студентів.

УДК 159.9

Наталія Сергіївна ЛОЗІНСЬКА,

старший науковий співробітник науково-дослідного відділу
воєнно-психологічних досліджень Науково-дослідного центру
гуманітарних проблем Збройних Сил України (м. Київ);
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8784-8279>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТРАВМАТИЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

*Розглянуто деякі аспекти профілактики психологічної травми-
зації військовослужбовців, у залежності від її видів (первинна, вто-
ринна, третинна).*

Ключові слова: стресові чинники, психологічна травматизація,
психічне здоров'я, психопрофілактика.

Військовослужбовці, залучені до операції Об'єднаних сил, систе-
матично зазнають тривалого впливу негативних стресових чинників
бойової обстановки, що значно підвищує ризик їх психологічної трав-
матизації. Така ситуація актуалізує проблеми збереження психічного

здоров'я військовослужбовців, що, в першу чергу, можливо за умови адекватної психопрофілактичної роботи серед особового складу ЗС України.

Під психопрофілактикою доцільно розуміти комплекс організаційних, службових, правових, просвітницьких, соціально-економічних, психологічних та медичних заходів, спрямованих на попередження виникнення та розвитку психічних розладів, негативних психічних станів за допомогою створення сприятливих психологічних умов для навчання, виконання службово-бойових завдань, попередження психологічного виснаження, зниження рівня психологічної безпеки особистості, професійного вигорання та деформації особового складу, надання психологічної підтримки військовослужбовцям, особливо в період їх адаптації до військової служби, та тим, хто віднесений до групи посиленої психологічної уваги, з метою забезпечення їх високої працездатності та ефективності службово-бойової діяльності [4, с. 14].

За даними ВООЗ, психопрофілактика поділяється на первинну, вторинну і третинну: первинна психопрофілактика – це комплекс заходів, спрямованих на попередження шкідливих впливів на людську психіку – на цьому рівні система психопрофілактики полягає у вивченні витривалості психіки щодо впливу шкідливих агентів довкілля і можливих шляхів збільшення цієї витривалості, а також у попередженні психогенних захворювань; вторинна психопрофілактика полягає у максимально ранньому виявленні початкових етапів нервово-психічних порушень, попередженні їх негативних наслідків, або психологічної кризи; третина психопрофілактика – це попередження рецидивів та хронізації нервово-психічних захворювань і відновлення працездатності людини [2, с. 102–103].

Однією з причин зростання кількості осіб із психічною патологією, у тому числі і тих, у яких діагностуються посттравматичні стресові розлади й інші психічні порушення, що обумовлені впливом життєвонебезпечних ситуацій, є практично повна відсутність програм профілактичної спрямованості [3, с. 7].

Профілактика посттравматичних порушень у тих, хто пережив екстремальні події, повинна мати комплексний характер, базуватися на мультидисциплінарному підході та містити медичні, психологічні та соціальні заходи [3, с. 7].

Крім того, на нашу думку, заходи зі збереження психічного здоров'я повинні починатися з моменту призову на військову службу, під час професійно-психологічного відбору (враховуючи відповідність особистісних якостей умовам військової служби, особистісний адаптаційний потенціал, наявний бойовий досвід, пережиті раніше травматичні ситуації тощо). Проведення психопрофілактичних заходів є вкрай необхідними також і на етапі бойового злагодження та

доукомплектування у в/ч та на полігонах: проведення бесід, спостереження, вивчення особистих справ, діагностика, психоедукація, психокорекція (за умови необхідності) або перенаправлення до медичних спеціалістів, інформування та навчання командирів, ЗК з МПЗ щодо можливих наслідків впливу бойових стрес-чинників (ознак психологічної травматизації особового складу) та надання психологічної підтримки та допомоги, формування груп посиленої психологічної уваги.

Систему збереження психічного здоров'я військовослужбовців в районі застосування військ (сил) та під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів) розроблено і запропоновано Військово-медичним департаментом МО України [1].

В роботі Т. Г. Харітонової, розглядається запозичення з галузі охорони здоров'я видів (рівнів) психопрофілактики, а також їх співвіднесення з основними структурними складовими діяльності практичного психолога [5].

Базуючись на цих даних, в межах попередження психологічної травматизації серед військовослужбовців, реалізацію психопрофілактики за видами можна представити у такому вигляді (рисунок 1):

Рисунок 1 – Види психопрофілактики військовослужбовців

Таким чином, при розробці і застосуванні програм, спрямованих на профілактику психологічної травматизації військовослужбовців ЗС України, доцільно враховувати всі види психопрофілактики з метою підвищення її дієвості й ефективності.

Список бібліографічних посилань

1. Вказівки щодо збереження психічного здоров'я військовослужбовців в зоні застосування військ (сил) та під час відновлення боєздатності військових частин (підрозділів). Київ : Військово-медичний департамент МО України, 2017. 76 с.
2. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія : посібник. Київ : КНТ, 2016. 369 с.
3. Шестопалова Л. Ф., Бучок Ю. С. Основні напрями профілактики посттравматичних стресових розладів у жертв екстремальних подій. *Медицина психологія*. 2011. № 4. С. 7–9.
4. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на етапі відновлення : метод. посіб. /О. М. Коkun, Н. А. Агаєв, І. О. Пішко та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
5. Харитоновна Т. Г. Теория и практика организации психопрофилактики в деятельности практического психолога : моногр. Н. Новгород : ННГАСУ, 2013. 453 с.

Одержано 16.03.2019

Рассмотрены некоторые аспекты профилактики психологической травматизации военнослужащих, в зависимости от ее видов (первичная, вторичная, третичная).

Ключевые слова: стрессовые факторы, психологическая травматизация, психическое здоровье, психопрофилактика.

УДК 159.95

Катерина Віталіївна МАЗУР,

слухач магістратури факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДУХОВНА КРИЗА ОСОБИСТОСТІ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Розглянуто проблему духовної кризи особистості як психологічного феномена, аналізується концепція духовної кризи та досліджено специфіку духовної кризи осіб похилого віку.

Ключові слова: криза, духовна криза, особи похилого віку, криза ідентичності.